

Світлана Кучеренко

Одеса (Україна)

ЛИПАНА ЛЕВА БИКОВСЬКОГО: ДОЛЯ ДЕНВЕРСЬКОЇ ЗБІРКИ

У реєстрі праць українського книгознавця Лева Биковського (1895–1992) 535 позицій, понад 50 з них – біографічні студії. Серед досліджуваних постатей найбільше уваги було приділено письменнику, лікарю, мислителю Юрію Липі (1900–1944). Підсумок цієї праці був упорядкований у машинописну збірку «Матеріали до опрацювання біо-бібліографії Юрія Липи», названу автором-упорядником «Ліпіана».

Ще у 1947 р. Л. Биковський, дізнавшись про загибель свого друга і однодумця, упорядкував перший пропам'ятний збірник статей. Другий, за задумом укладача, мав містити спомини оточення Ю. Липи. З цією метою було розіслано листи з проханням надіслати відповідні матеріали. Але «розселення скитальців по океанських країнах» і «обставини заморського життя» зупинили підготовчу працю.

З часом Л. Биковський разом з Л. Винаром занотував надіслані протягом 1949–1974 рр. відомості, сподіваючись «таки колись їх використати для опрацювання». Тоненький збірник матеріалів 1970 р. (близько 35 с.) за 7 років у 1977 р. збільшилися в 7 разів (до 281 с.). У вступному слові упорядник зазначив, що збирав матеріали для написання розвідки про Ю. Липу, його життя і діяльність, але через «похилий вік, лихий стан здоров'я і заклопотання іншими справами його задум лишився у стані мрії».

Надрукована у 5 примірниках липіана була розіслана «чільним українським науковим установам для переховання і використання іншими – молодшими дослідниками з метою здійснення вищезданого задуму». Один екземпляр автор залишив собі, інші чотири

отримали музей-архів УВАН у Нью-Йорку, Український науковий інститут Гарвардського університету в Кембриджі, український відділ Національної бібліотеки Канади в Оттаві та книгозбірня УВУ в Мюнхені.

Через 20 років у передмові до перевиданої в Україні праці Л. Биковського «У службі українській книжці» (1997) Л. Винар висловив сподівання, що в короткому часі в Україні з'явиться збірка «Липіана» та інші недруковані праці автора, як «тривке відзначення його заслуг для рідного народу».

Минуло ще 20 років. Благодійний Фонд ім. Івана та Юрія Лип м. Одеси звернувся до УНІ Гарвардського університету з проханням надати копії липіани для підготовки її до видання. Архівіст українських колекцій імені Петра Яцика О. Алексич надіслала нам 99 сканів наявних сторінок архіву.

Збережена епістолярна частина є унікальною. Це листи-відповіді на запити, розіслані знайомим Ю. Липи для укладання другого пропам'ятного збірника, задуманого ще далекого 1947 року. Л. Биковському написали свого часу М. Антонович (Монреаль), В. Безушко (Філадельфія), В. Кисилівський (Оттава), І. Косенко (Париж), Є. Маланюк (Нью-Йорк), І. Огієнко (Вінніпег), Т. Олесіюк (Кервілл), Б. Стебельський (Торонто) тощо. В епістолярії було виявлено нові біографічні факти, виправлено помилки, вияснено ставлення сучасників до Ю. Липи та його творчості.

Щодо відсутніх 180 сторінок архіву, то на підставі існуючого опису було встановлено їх зміст. Це бібліографія творів Ю. Липи з повним описом кожної позиції, коротким змістом публікації, відгуками на неї, інформацією про видання. Зберігся лише початок покажчика (№№ 1-55, С.86-99).

На нашу думку, праця Л. Биковського цікава не лише липознавцям, а також історикам української преси. Сподіваємося, що це унікальне джерело збереглося у повному обсязі за іншими вище названими адресами. Одеський Благодійний Фонд імені Івана і Юрія Лип береться підготувати і здійснити друк липіани та просить Інститут діаспори посприяти у її пошуках

Список основних джерел та літератури:

1. Биковський Л. У службах українській книжці / Л. Биковський; упоряд. Л. Винар, Я. Ісаєвич. – Львів ; Нью-Йорк: [б. в.], 1997.
2. Матеріали до опрацювання біо-бібліографії Юрія Липи / упоряд. Л. Биковський: Машинопис.